

ه کانون ثانی ۱۳۱۰

عدد ۱۹۸

سنه ۴ (در دنجی سنه)

بدل اشترا

پوسته اجرتیله برابر)

سنه لکی ۵۰ غروش

آلی آیلانی ۳۰

نسخه سی ۱ غروشه

سرمه کونانی
۱۳۰۷

اداره خانه و مطبعه سی

استانبولده باب عالی جاده

سنده قره بیت کتخانه سی

درج ایملین اوراق اعاده

اولغاز

باش محرری :

صالح زکی

بِخَشَنِیْهِ کُوْنَانِیْ نَشْرَ اَوْلُوْنُوْزِیْ وَ اَبْرَیْ هَفْتَهْ لَکْ غَزَرَتْ

بو میانه یونانستانه داخل اولدیغنی بیان ایتکده درلر.

فی الحقیقه (تالیس) که مصردن عودتته قدر یونانیستانده « غم هیئت » نانه هان هیچ برشی معلوم دکل ایدی. مورخین قدیمه دن (پلوتارخ) [Plutarque] و (دیوژن لاررت) [Diogène Laërce] که بیانه نظر ارمومی الیه معلومات سائر ایلر برابر فن جلیل هیئتیه بر علم حقیقی اولوق اوزره النوزلره تعلیم ایتکده باشلامش و حتی یونانیلرک نظر دقتلرینی مصرده ایکن اکتساب ایش اولدیغنی معلومات فلکیه سایه سنده جاب ایده یلشددر.

قدما ی مورخین ومؤلفینک اکثرینسینک نحت

اولدیغندن بالخاصه مصره کیده رک اوراده علوم وفنونه یکانه صاحب اولان کهنه کروهندن اخذ معلومات ایشلدر. مؤخر ا یونانستانه عودتده مصرده اقامت ایتدیگی ائشاده اکتساب ایلدیگی معلوماتدن همشیر یلرینی ده حصه مند ایتک اوزره آتته ده بر مکتب کشادیلر نشر علومه حصر همت ایلشدر که قدیم یونانیستانده حکمت و ریاضیاتک ظهور وشووی ایشنه بو تاریخده در. (تالیس) که یونانستانده ایلک دفعه اولوق اوزره تألیس ایش اولدیغنی شو مکتب « که مؤخر ا مؤسسینک ملیته نسلده » مکتب یونانی « [Ecole Ionienne] نایله شهرت بولشددر » یک چوق حکما ییتدیرمشددر.

[۴] معلومات حکمیه و ریاضیه یی مصردن قدیم یونانستانه اک اول نقل ایدن گیمه حقدده اختلاف اولوب بعضاری (نوبید) [Oenopide] و بعضاری ایسه (تالیس) در درلر.

کویا (نوبید) مصرده بر چوق سیاحت اجرا ایتدکن صوکره یونانستانه کلدرک اوراده بعض معلومات مهمه تک و ازجه منطقه تک اون ایکی برجه تقسیمی وسیاراتاک دور شمعی مدنلری وسنه کیرک وجودی کبی معلومات فلکیه یی نشر ایلدیگی (اودم) [Eudème] دن نقل (پروکلوس) [Proclus] روایت ایتشددر.

پروکلوس که روایتنه اعتماد اولنسه بیله (نوبید) « معلو مات فلکیه یی تعمیمه مقتدر برهیششناس [Astronome] نظر یله باقله منزه بلکه اساطیر یونانیه یی مصرده بولدیغنی صرده واقف اولدیغنی بعض معلومات ایلر مزج ایش فریضه بولوغدن بشقه برشی اولدیغنی کهکشانه وقیلشه شمعک تعقیب ایلدیگی و آتزه [Atree] دن قورقه برقی ترک ایلدیگی بولدر دیغیله ثابتدر. بوندن بشقه موی الیهک نه تاریخ تولدی ونه تاریخ وفاتی معلوم اولوب بعض مؤرخین تالیسدن مقدم و بعضیسی آناغزاغور ایلر معاصر اولدیغنی سوبامکده درلر.

ممالک محققه آمریقاد مشاهیر هیئت شناساندن بعض ذوات طرفندن اجرا ایلدیان ترصدات اوزرینه هر سینه جو سئاده طولاشان اجسام جو به تک مقصداری بر قاج میلیار راده سنده اولدیغنی آکلا شلشددر. قوطوغرفک بوغریبه طبیعتیه تطبیقندن دخی عظیم بر استفاده ملحوظدر.

فلکیات

شکل و ابعاد ارض [۱]

قسم اول

شکل ارض

۱

کروییت ارضک دیار رومده شیوعی

ارضک شکل حقیقی سینه و یا تعبیر دیگرله کرویته دائر اک اول بسط مقال ایدن حکیمک کیم اولدیغنی بین العلما مختلف فیه بر ماده در. شویله که :

اولا : (مونوقلا) [Nontuela] و (لاپلاس) [Laplace] کی [۲] بعض ریاضون معلومات حکمیه و ریاضیه یی مصر قدیمدن یونانستانه اک اول نقل ایلر نشر ایدن رئیس الحکما مشهور (تالیس) [Thalès] [۳] اولدیغنی قبول و تصدیق ایلدیگی حالده [۴] ارضک کرویته دائر اولان فکر که ده

[۱] بوسر لوحه نختده بوندن بویه اوزرنده بولندیغمن ارضک کروییت و جسامتنه دائر سافده بیان اولنان مطالعات و یا اجرا قلنان مساحات صریه بیله — و سندرلی ایلر برابر — نحر و ازجه اسلاف غربک یو بایدگی آثاری ایضاح و تنور ایلدیله جکدر.

[۲] Laplace, œuvres complètes t. x, p. 405
[۳] حکیم موی الیه قبل المیلاد ۶۵۰ ستم سنده سیدام جزیرمی فارشی سنده کاش (میله) [Milet] شهرنده تولد ایش ۵۵۰ ستم سنده وفات ایلشددر.

روایته نظر ا حادئات طبیعه یی تدقیق ایتک اخص امالی اولوب فقط حکمتکنده بو املنک حصولی ایچون هر نوع وسائط مقفود

کرویت ارضك الك اول (تالس) طرفندن بیان اولنديغنی قبول وتصدیق ایدن واجبیانلرك روايته نظر آ مومی الہدن صوکره ریاست حکمتہ تصدیق ایدن، (تالس) ک شاکردی (انکسیماندیریس) [Anaximandre] [۸] ارضك — شہسز مدور اولدینغنی بیسان الہ برابر — مرکز عالمده مجرد ومعلق طور دینغنی ده خلقه تعلیم ایتشدہ

یونان بشقہ حکیم مومی الہك جملہ کشفیاسندن بری وبلکہ برنجیمی «خریطہ جغرافیہ» رسمیی ماده سیدر .

فی الحقیقہ قدما جغرافیوندن مشہور (استرابون) [Strabon] الہ (دیوژن لارٹ) [Diogène Laërce] مومی الہك یونانستان وجوار تدبولتان ممالک واجمارك برقطعه بالائی ترسیم الہ یونانلیرہ ابراز ایلدیکنی متفقاً کتا بلریسہ یازمشدر [۹]

ایشبہ قدیم یونانلیرده جغرافی فی ، بوصورتلہ ظهور ایتش والیک خریطہ (انکسیماندیریس) معرفتہ ترسیم ایلدیکنی کی فن مذکورہ دائر الیک آردہ مومی الہك همشیریی (هکاتہ) [Hécatee] طرفندن یازمشدر [۱۰] . فقط طوفان وقایع بو اثرک بزه قدر وصولہ میدان ورمامشدر .

(انکسیماندیریس) دن صوکرہ ریاست، (انکسیمانس) [Anaximènes] [۱۱] نام حکیم و آندندہ (آناغرا .

تکرار ایتی ایدی . بولہ بر دور فلکی معلوم اولدینغنی ولاقل اون طقوز سنہک رصدتہ ییلندیکی حالده آرقی حادثات مذکورہک حسابانہ احتیاج مس ایتکیرین — قبل الوقوع خبر وبریسی ممکن اولدی شہر مدور .

Exposition du Système du monde [۷] Laplace.

[۸] حکیم مومی الہ قبل المیلاد ۶۱۰ سنہسندہ (میلہ) شہرندہ تولد و ۵۷۱ تاربخندہ وفات ایتشدہ .

[۹] Montucla. Hist. Mathé. t. I. p. 107

[۱۰] Strabon. géographie. L. I. ch. I

[۱۱] حکیم مومی الہ قبل المیلاد ۵۷۰ سنہسندہ (میلہ) ده تولد و ۴۲۸ سنہسندہ آشدہ وفات ایتشدہ :

(۱۲) حکیم مومی الہ قبل المیلاد ۵۰۰ سنہسندہ (فلازومن) ده تولد و ۴۲۸ سنہسندہ وفات ایتشدہ .

تصدیقندہ اولدینغنی وجهله یونانلیرہ ارضك کرویتی [۱] و خسوف وکسوف حادثلرینک اسبابی [۲] الك اول تعلیم وتلقین ایدن حکیم مومی الہ اولمشدر : حتی بر کسوفی قبل الوقوع خبر ویرمش ومؤخرآ کسوفک تعیین اولتان وقت وساعتده وقوعی مومی الہك شوواجبارغی تصدیق ایتشدہک [۳] بوکسوف قبل المیلاد ۵۸۵ تاربخندہ وقوعه کلشدر .

کسوف مذکور (تالس) ک قبولوع کندیلکندن خبر ویرمسی بعدالاحتمال اولوب شوقدہک اولجه مصره سیاحتی انسانندہ اورادہ کهنه صنفندن تعلیم ایلدیکی بعض اصول مصنوعینی بوبایدہ استعمال ایتشدہ [۴] چونکہ برکسوفک ، وقوعندن اول تعیینی بعض قوانین هیئی — ییلکه متوققدہک قوانین مذکورہ (تالس) . دکل ، حتی علوم وفنون یونانسانندہ خییلدن خیلی ترقی اشدکدن صکرہ دخی یونان راصدلریسہ عصرلرجه مجهول قالشدی . [۵]

(تالس) ک استعمال ایلدیکی اصول مصنوعیه کاتجه : بولده شمعیکی کی رصدات فلکیه اوزریسہ مستند بر اصول حسابیه اولدینغنه وکلدانیلر ویا مصریلر طرفندن کشف اولتان «ادوار فلکیه» [۶] لک برندن عبارت اولد . یقنه حکم اولمقدہدر . [۷]

[۱] Plut. «de Placit.» l. 2, ch. 9, 10

[۲] 21, 24, 28

[۳] Herodot. l. 1 — Diog. Laërce.

[۴] فی الحقیقہ مشہور ایلینوس) تاریخ میلاد ۸۰ نجی سنہسندہ تألیف ایتش اولدینغنی تاریخ طبیعی کتابکی ایتکی مقاله سنک طقوزنجی فصلندہ شو بولده افادہ سرام ایتشدہ :

«یونانلیر ییلندہ الاول خسوف وکسوف الہ اشتغال ایدن میلہ (تالس) اولمشدرکه مومی الہ قرق سیکرنجی اولمبیادک دردنجی (قبل المیلاد ۵۸۵) ویا زومانک نامی تاریخک ۱۷۰ نجی سنہسندہ بر کسوفی قبل الوقوع خبر ویرمشدر .

[۵] Montucla. Hist. Mathé. t. I. p. 105

[۶] خسوف وکسوف حادثلری ایچون قدیم بابیون مصریون عزدندہ «ادوار فلکیه» تدبیر اولتان برطالع مدلتهم معلوم ایدیکه مثلا بونلردنی بری ده حادثات مذکورک ۱۹ سنہ قریه ده عینی عینده

ایده‌یه جکمی تأسفه بیان ایدرم . ایکنجی تکلیفه کلنجه بوئی ده قبولده متردد ایسه‌ده مادام که بودرجه آرزو بیورولور ، آرزوی عالیکزه تبعیت ایچون بر آی قدر تصدیع ایتمه مساعده بیورکر .

طعام وقتی تقریب ایتیش اولدینسندن کرک آدلر کرک برنهاد و فراو آدلر و کریمه سی اُیوهانسا سفریه اوتوردیلر . انشای طعامده جریان ایدن مکاله هپ یاره‌نک نه صورته ضایع اولدینغه دار ایدی . آدلر دیدی که :

— برلینده متصرف اولدینغ اموالک جمله‌سی صائب آرق و یاننده اقامت ایتکی قرارلاشدرمشم . یاره‌ی باقیه تودیع ایدوب و یانده آلق اصلا خاطر مه کلیدی .

بانتقوتلری تماماً جیمه قویدم . زیاده‌سیله قیدسز اولدینغ جهته نهایت‌الاسر ترنده اونوتشم . بونک ضیاعی ایجه موجب کدر اولمشدی . سزک کبی اصل بر ذالک اله کج‌دیکندن طولانی جناب حقه چوق شکر . اولجه تکلیف ایتدیکم شیئی قبول ایتدکر ؛ فقط عهدم موجب برشی تکلیف ایدم جکم که بونی مطلقاً قبول ایدم جکسکر . بوندن اول سزه بر قاج شی سؤال ایدم جکم : استمکر ندر ؟ فامیلیا کر کیملردر ؟ اولیمسکر ، دگلیسکر ؟

سفرده بولنانلر کمال دقتله برنهادک آغزندن جیقه‌حق جوابلره منتظر ایدیلر . محجوب برنهادک یوزی قیازدی ، یوزاردی . کوچ حال ایله شو یولده جواب و بره‌بیلدی : — اسم برنهادردر . فامیلیامزک کیم اولدینغی سؤال بیوربورسکر . بک اعلی ! اگر برلینده مدت مسدیده قالمش ، اورانک کبرا طاقیله مناسبات پیدا ایتیش ایسه‌کر مطلقاً بدمی یا کورمش و یانامی ایششسکر درکه اسمی جنرال (فون ویکل کیند) در . فریق رتبه‌سی حائر ایدی .

فون ویکل کیند لفظی ایشیدر ایشتر آدلر تعجیله برنهادک یوزینه باقرق :

— وای ! سز جنرال فون ویکل کیندک اوغلیسکر ؟ ای ایشته شمعی مسرویریم بر قات دهآ آرندی !

غورس [Anaxagore] . [۱] انتقال ایتیش اولوب بونلرده سلفکریسک افکارینه اتباعندن و علومک ترقیسه خدمتدن کبری طور مامشدر . [۲]

مع‌مایه مشهور . (ارسطو) [Aristote] مؤخرآ مومی الیمانک (تالس) و شاگردی (انکسیاندریس) ک تلقیناتی خلاقه اوله‌رق شکل ارضک مستوی اولدینغی بیان ایلدکاری [۳] در میان ایدیور ایسه‌ده (دپوژن لارت) ک بیانانه نظراً یوروانسک اصلنده شبه اولتمده‌در . ناسیا : بعض مستشرقین و از جمله (پول — تازی) [P. Tannery] (تالس) ک خسوف و کسوف حادثه لری اسباب حقیقه‌سینه واقف و بنابرین شکل ارضک کرویتی عارف اولدینغی بیان‌والک اول کرویت ارض فکریسک سچیلاده مشهور (فیثاغورث) [Pythagore] نام حکیمک مکتبتدن نشأت ایلدیکنی در میان ایتکده‌درلر . [۴]

(مابعدی وار)

ص . د

سیناچا

برنهاد

[مابعد عدد : ۱۹۵]

— اقدی‌بدر ! تکلیفکر کرک برنجیسی قبولده‌بنده‌کری معذور طوتکر . هجمنک دائما ایلکنده و انسانیته فایده بخش اوله‌حق کوچوک بیوک هر شیده اظهار آثار انسانیت ایتک بتون انسانلر ایچون مقدس بر وظیفه‌در . ایشته شو وظیفه مقدسه انسانیتکاری بی تمامیه اجرایه موفق اولدم که عنده‌ده ائدن دهآ قیمدار ، دهآ عالی هج برشی تصور ایدم . ائک ایچون شو تکلیفکری اصلا قبول

Montucla. Hist. mathé. t. 1 p. 107 [۱]

Montucla. Hist. mathé. t. 1, p. 110 [۲]

Aristote. De Caelo l. 2, c. 12 [۳]

Tannery. Recherche sur l'histoire de l'astronomie ancienne. p. 33, 34. [۴]